

Ugyanakkor Teréz Beethoven tehetséges és lelkes tanítványa is maradt, aki az első között szólaltatta meg Magyarországon zongoradarabjait. A mester igen nagyra becsülte őt, s az Op. 78. (Fisz-dur) szonátát (1809—1810) neki ajánlotta.

Közben Teréz az óvodapedagógia ügyének szentelte minden idejét, energiáját és pénzét. Ő alapította hazánk, sőt a Monarchia első kiseddóvját, amikor Budára költözve, anyja házában (I., Mikó u. 1.) 1828. jún. 1-jén megnyitotta az Angyalkert nevű kiseddóvó intézetét. A kiseddóvás ügyében ezután is sokat tett. 11 intézet köszönheti neki létesítését. 1836-ban megalapította az országos kiseddóvó-egyesületet. A nőnevelés és a nevelőképzés előmozdítása érdekében is sokat fáradozott. A 40-es években segítette unokahúgát, Teleki Blankát abban, hogy megnyissa az első magyarországi leánynevelő intézetet. Teleki Blanka lelkes híve volt a magyar forradalomnak és szabadságharcnak. Hazafias magatartásáért várfogságot is szenvedett.

A Brunszvik család martonvásári könyv- és kottatára c. kötet szerzői (akárcsak a martonvásári Beethoven Emlékmúzeum remek tárlata) művelődéstörténeti kincseket kínálnak mindazoknak, kik a magyar főúri magánkönyvtárak sorsára, az egykori tulajdonosok műveltségére, érdeklődési körükre kíváncsiak. Jó példák a helytörténeti kutatásokra, az eredmények felmutatására, megőrzésére.

MTA Mezőgazdasági Kutató Intézete, Martonvásár.

KOPASZ FILOMÉLA GERTRÚD

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Segédkönyv a német nemzetiségű általános iskolák felső tagozata számára

A recensens két okból is nagy érdeklődéssel nyitotta ki e német nyelvű könyvecskét, mely a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Közoktatásfejlesztési Alapjának támogatásával készült: *Geschichte der deutschen Minderheit in Ungarn, Unterrichtsbeiheft für zweisprachige Hauptschulen. Zusammengestellt von Frank Gábor.*

A kötet szerkesztője, egykori kedves tanárom, Frank Gábor, nemzetiségi oktatásügyünk egyik nagy hiányosságát pótolta munkatársaival, mikor kiadta ezt a tanulmányi segédletet a német nemzetiségi általános iskolák felső tagozata számára. A magyarországi német ifjúságnak tanulmányai folyamán nemcsak az egyetemes és a magyar történelem főbb eseményeiről kell általános képet nyernie, hanem természetesen meg kell ismernie szűkebb szociális közege, a hazai németség történelmét is. A nemzetiségi múlt ismerete — s ezt Frank Gábor is hangsúlyozza előszavában — segíti a magyarországi német diákokat abban, hogy megőrizzék kisebbségi identitásukat, s ugyanakkor csak így tölthetik be effektív módon az összekötő hídszerepét hazánk és az anyaországok, azaz német nyelvű szomszédaink között.

A tanulmányi segédlet — természetesen a teljesség igénye nélkül — az alábbi 12 fejezetre bontva tárgyalja a magyarországi német nemzetiség történetét:

1. A germánok
2. A frankok birodalma
3. Történelmi fejlődés Európa keleti részén
4. A középkori német vándorlás délkeletre

5. A németek tömeges letelepítése Magyarországon (A „svábok nagy bevonulása”)
6. A magyarországi németiség a reformkorban
7. Forradalom és szabadságharc
8. Harcban az önkényuralommal
9. A németiség az ipari fejlődés korában
10. A német nemzetiség 1918—1945 között
11. A magyarországi németek a második világháború után
12. A magyarországi németek a közelmúltban

Nagy előnye a tankönyvnek, hogy az egyes fejezetek több rövidebb, s ezáltal könnyebben feldolgozható szövegrészből állnak, s hogy sok olvasmány a német nemzetiség történetére vonatkozó autentikus forrást tartalmaz. Ez utóbbiak alkalmat adnak a tanulóknak arra, hogy a forrásfeldolgozás módszerét gyakorolják, amelyre a hagyományos történelemórákon kevés lehetőség nyílik.

Az olvasmányok után feldolgozásukat segítő kérdések találhatóak, melyekhez az esetek többségében a szöveghez kapcsolódóan különféle, sokszínű és ötletes feladatok kapcsolódnak. E feladatok és kérdések közül metodikai szempontból talán azok a legérdekesebbek, melyek aktív, ill. passzív módon a térképpel való munkára készítetnek, melyek egyes kérdések aktualizálását tűzik feladatul, melyek egy adott probléma továbbgondolására ösztönzik a diákokat, ill. melyek játékos, cselekedtető formában próbálják elmélyíteni a tudnivalókat. Ezek a többségükben újszerű, szokatlan feladatok és kérdések szélesítik a diákok látókörét, és nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy természetes érdeklődésük az anyag iránt mindvégig megmaradjon.

A fejezetekben található térképek, fényképek, rajzok is — bár sajnos nem színesek — szemléletesebbé teszik a szerzők mondanivalóját.

A tankönyv szerkesztője azzal is számolt, hogy a nemzetiségi diákok zöme nem tud minden nehézség nélkül feldolgozni kompakt német nyelvű szövegeket, hiszen napjainkban, mint ezt a könyv utolsó fejezete is megemlíti, a nemzetiséget összekovácsoló, összetartó erő nem annyira a közös nyelv, melynek használata a családokon belül is sajnos egyre inkább háttérbe szorul, hanem sokkal inkább a közös kultúra, szokásvilág, tradíciók, s a közös származástudat. Ez a magyarázata a tankönyv egyszerű, didaktikus nyelvi kifejezésmódjának, és annak, hogy a szövegrészek után részletes német-magyar szójegyzéket találunk, ahol azonban az adott német igék, főnevek sajnos, sehol, sem teljes szótári alakjukkal szerepelnek.

A könyvecske ennek ellenére természetesen hasznos segédanyagává válhat nemzetiségi oktatásunknak, s minden bizonnyal színvonalasan fogja betölteni azt a fontos feladatot, melyet szerzői szántak neki.

Pécs, Pädagogisches Institut, Komitat Branau 1992., 104. o.

MIKULÁS GÁBOR

Tanítóképző Főiskola Könyvtára
Kecskemét

Ausztrál diákok és a könyvtár

Az ausztráliai Perth városának *Alexander Könyvtára* külön tájékoztatót nyomtatott a középiskolai és főiskolai hallgatók tájékoztatására. A *Students — How can we help?* című háromba hajtott szórólap szokatlan módon szól a diákokhoz. Idézem: